

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys remissyttrande över Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser (Ds 2020:15, S2020/05223/SOF)

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (Vårdanalys) har i uppgift att ur ett patient-, brukar- och medborgarperspektiv analysera och följa upp verksamheter och förhållanden inom hälso- och sjukvård, tandvård och omsorg. Vårt yttrande tar sin utgångspunkt utifrån dessa perspektiv.

Att personal som arbetar inom vård och omsorg har rätt kompetens är en förutsättning för att patienter och brukare ska få en god hälso- och sjukvård och omsorg. Vi ställde oss därför positiva till förslagen om en skyddad yrkestitel för undersköterskor som presenterades i betänkandets ”Stärkt kompetens i vård och omsorg” (SOU 2019:20). Vi ser också positivt på departementspromemorians förslag och tillstyrker dem. Vi delar bedömningen att en avvägning behöver göras mellan att säkerställa enhetlig kompetens bland undersköterskor och att ta tillvara befintlig kompetens hos yrkesgruppen. Det är viktigt inte minst med tanke på det ökande behovet av personal med undersköterskekompetens.

4.1 Gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram som grund för skyddad yrkestitel

Vad gäller ändringar till följd av vård- och omsorgsprogrammet nya utformning har vi ingenting att invända mot förslaget.

6.1 Undersköterskors befintliga kompetens ska tillvaratas under en övergångsperiod

Vår uppfattning är att förslagen om en längre övergångstid och justerade bestämmelser under denna tid innebär ett bättre tillvaratagande av relevant och befintlig kompetens, erfarenhet och utbildning hos undersköterskor. Den längre övergångsperioden ökar till exempel sannolikheten att personal som vill fortsätta att arbeta som undersköterska hinner skaffa sig tillräcklig yrkeserfarenhet eller komplettera sin utbildning och få den validerad under perioden. Vår uppfattning är också att förslagen ger bättre möjligheter för berörda verksamheter och myndigheter att säkerställa och anpassa strukturer och kapacitet i valideringsförfarandet. Samtidigt ser vi fortsatta behov av att förtydliga hur valideringsförfarandet ska utformas efter övergångsperioden samt vilka grupper som då behöver få sin kompetens validerad.

Vi ser samtidigt att förslagen medför en del utmaningar som behöver uppmärksammas. Till exempel uppfattar vi att förslagen öppnar upp för att även personer med en äldre vård- och omsorgutbildning och som saknar relevant yrkeserfarenhet skulle kunna få en skyddad yrkestitel som undersköterska. Det blir därför även förutsättningsvis viktigt att vårdgivarna och utförarna tar ett stort ansvar att bedöma och säkerställa att personal som anställs som undersköterskor har adekvat kompetens samt får möjlighet till kompetensutveckling. I detta är det också viktigt att ha i åtanke att det inte är titeln i sig som är det primära, utan att personal med denna yrkestitel har den kompetens som medarbetare, patienter, brukare och närstående kan förvänta sig. Samtidigt är det också viktigt att

även andra insatser på området fortgår för att långsiktigt stärka kompetensen såväl som kompetensförsörjningen av undersköterskor.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Jean-Luc af Geijerstam. I den slutliga handläggningen har projektdirektör Marianne Svensson och t.f. chefsjurist Nadja Zandpour deltagit. Utredaren Linda Hörnqvist har varit föredragande.

Jean-Luc af Geijerstam

Linda Hörnqvist